

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha

Band: 135 (2022)

Rubrik: Societad Retorumantscha : Institut dal Dicziunari Rumantsch Grischun

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. [Siehe Rechtliche Hinweise.](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. [Voir Informations légales.](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. [See Legal notice.](#)

Download PDF: 18.10.2024

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Societad Retorumantscha
Institut dal Dicziunari Rumantsch Grischun

Rapport dal charedactur per la perioda
dal 1. da schaner 2021 fin ils 31 da december 2021

1. Redacziun e publicaziun DRG
 - 1.1. Stab da redacziun
 - 1.2. Redacziun
 - 1.3. Publicaziun
 - 1.4. Lavurs redacziunalas da preparaziun e da controlla
 - 1.4.1. Preparaziun da las stgatlhas per la redacziun
 - 1.4.2. Controlla da citats
 - 1.4.3. Correcturas vicendaivlas dals manuscrits
 - 1.5. Indices
 - 1.5.1. Excerpts per ils indices dal tom 15
 - 1.5.2. Index tudestg dal tom 15
 - 1.6. Impaginaziun dals fascichels
 - 1.7. Spediziun dals fascichels
 - 1.8. Abunents dal DRG (31-12-2017 – 31-12-2021)
 - 1.9. Consultaziun DRG-online
2. Infrastructura
 - 2.1. Cartoteca maistra
 - 2.1.1. Excerpts per la cartoteca maistra (electronica)
 - 2.1.2. Register dals chavazzins e renviaments
 - 2.2. Biblioteca
 - 2.2.1. Biblioteca electronica
 - 2.2.2. Liar cudeschs
 - 2.3. Fototeca
 - 2.4. Dicziunari ed EED
 - 2.4.1. Apparats ed infrastructura tecnica
 - 2.4.2. Programmaziun e support
3. Forzas auxiliaras, praticanta, praticants
4. Publicaziuns (senza DRG), servetschs
 - 4.1. Annalas 134 (2021)
 - 4.1.1. Impaginaziun
 - 4.1.2. Spediziun ed administraziun
 - 4.1.3. Bibliografia
 - 4.1.4. Sustegns
 - 4.2. Bibliografia Vox Romanica
 - 4.3. Cumissiun da nomenclatura
 - 4.4. Curatorium Vox Romanica
5. Relaziuns publicas
 - 5.1. Visitas
 - 5.2. Infurmaziuns

-
- 5.3. Congress, colloquis, occurrenzas
 - 5.4. Medias (radio, gasettas, periodicas, internet)
 - 5.4.1. Preschentaziun da l'Institut dal DRG
 - 5.4.2. Publicaziuns sin la pagina d'internet Latabla
 - 5.4.3. Purtret da Michele Luigi Badilatti en il <Perspektiven-Heft>
 - 5.4.4. Preschentaziun dals fascichels
 - 5.4.5. Emissiun <Marella> – <Datti or bain?>
 - 5.4.6. Contribuziun <La litteratura rumantscha è viscla> en l'emissiun <Actualitad>
 - 5.4.7. Emissiun <Marella> – <Ensolver – il past il pli impurtant dal di?>
 - 5.4.8. Medias socialas
 - 5.4.9. Contribuziun en LQ. <Lumnezia, vallada dalla glisch?>
 - 5.5. Regals
 - 5.5.1. Regals a la biblioteca
 - 5.5.2. Regals a l'archiv da la Societad Retorumantscha
 - 5.6. Referats, publicaziuns
- 6. Instanzas
 - 6.1. Academia svizra da ciencias umanas e socialas (ASSUS)
 - 6.2. Chantun Grischun
 - 6.3. Cumissiun filologica dal DRG

1. Redacziun e publicaziun DRG

1.1. Stab da redacziun

Il stab da redacziun ha cumpiglià l'onn 2021 diesch persunas en piazza permanenta: Carli Tomaschett, chauredatur 100%, Ursin Lutz, redatur 100%, Silvana Derungs, redatura 60%, Annetta Janka-Zini, redatura 50%, Michele Luigi Badilatti, redatur 100%, Juliana Tschuor, documentalista 70%, Andri Casanova, documentalist 40%, Manfred Veraguth, documentalist 40%, Alexa Arquisch, assistenta da redacziun 60%, e Brida Sac, assistenta da redacziun 60%.

La fin da favrer ha noss redatur Michele Luigi Badilatti inoltrà a la Facultad filosofica da l'Universitad da Friburg sia dissertaziun cun il titel «Von Lumbrein über Paris nach Mauritius: Gion Casper Collenbergs *Viadi en l'Isola de Fronscha* (1765/66). Kritische Edition, deutsche Übersetzung und sprachwissenschaftliche Analyse». Ses examen da doctorat ha el fatg cun excellent success ils 22 da zercladur.

1.2. Redacziun

Stgatlas	Chavazzins	Red.
372i	MITSANTUM – MITÜRA	(Lz.)
372j	MITZ I – MIZGUAIGL	(Lz.)
373e	MODAL – MODERÀ	(De.)
373f	MODEST – MÖGLIV	(Lz.)
374.1d	MOLLER I – MOLLER II	(Ba.)
374.2a	MOLLESIN – MOLSCHER	(Ba.)
375a	MONNA I – MONOPOL	(Lz.)
377a	MORELA – MORFINA	(To.)
379.1a	MÖRV – MORVUS	(Jz.)

1.3. Publicaziun

L'avust avain nus publictà il fascichel dubel 195/196 cun ils chavazzins *mirar I – mister I*. Els occupan las paginas 129–256 dal tom 15.

Dapi il december 2018 èn ils toms 1–13 dal DRG online, dapi il 2020 er ils chavazzins *medi I – melistuc* dal tom 14 (paginas 1–128). Quest onn avain nus agiuntà a la publicaziun online ils chavazzins *melistuel – mettel* dal tom 14 (paginas 129–380).

1.4. Lavurs redacziunalas da preparaziun e da controlla

1.4.1. Preparaziun da las stgatlas per la redacziun

Ralf Beer ha amplifitgà la preparaziun da las stgatlas 375 e 378 ed Angelica Blumenthal da las stgatlas 376 e 377. Guarda er alinea 3.

1.4.2. Controlla da citats

Alexa Arquisch e Brida Sac han controllà ils ms. *mistrè – mitiargia* (Jz. 372b), *mitena – mizguaigl* (Lz. 372c), *mitic – mitus* (Ba. 372d), *mobiliament – moda* (De. 373a), *modest – mögliv* (Lz. 373f), *mogn I – moller II* (Ba. 374.1), *morv I – mos* (Jz. 379.1a), impundend 238 uras per questa lavur.

1.4.3. Correcturas vicendaivlas dals manuscrits

Per questas correcturas han impundì il charedactur 354 uras, Ursin Lutz 105 uras, Silvana Derungs 94 uras e Michele Luigi Badilatti 125 uras.

1.5. Indices

1.5.1. Excerpts per ils indices dal tom 15

Il praticant Ralf Beer ha fatg ils excerpts dals fascichels 193–196 per il register da materias.

1.5.2. Index tudestg dal tom 15

Il praticant Ralf Beer ha fatg ils excerpts dals fascichels 193–196 per l'index tudestg dal tom 15 dal DRG.

1.6. Impaginaziun dals fascichels

L'impaginaziun e la formataziun dal fascichel dubel 195/196 (paginas 129–256 dal tom 15) ha fatg Alexa Arquisch en il temp dad 82 uras da lavur.

1.7. Spediziun dals fascichels

La spediziun dal fascichel dubel 195/196 sco era la controlla dals pajaments èn vegnidas fatgas da nossas assistentas da redacziun.

1.8. Abunents dal DRG (31-12-2017 – 31-12-2021)

onn	numer da l'ultim fascichel	fascichels cun quint		toms cun quint	abunaments gratuits		total abunents
		Svizra	exteriur		barat	gratuit	
2017	186/187	318	113	20	11	55	517
2018	188/189	316	102	20	11	61	510
2019	190/191	304	101	19	12	56	492
2020	193/194	279	100	18	12	43	452
2021	195/196	277	96	18	12	38	441

1.9. Consultaziun DRG-online

Quest onn hai dà 20'493 access individuals al DRG-online. En il rom da questas consultaziuns èn vegnids averts 32'579 artitgels, 8'738 giadas èn vegnidas fatgas retschertgas en il text integral.

2. Infrastructura

2.1. Cartoteca maistra

2.1.1. Excerpts per la cartoteca maistra (electronica)

Nus avain fatg 64'860 excerpts da las suandantas ovras: ARQUINT, A spass (3'029 cedels), CADONAU, Pajais (30 cedels), CADRUVI, Verdads (3'131 cedels), Cal. Surm. 1979 (331 cedels), CANDINAS, Olma (803 cedels), CANDRIAN, Aritm. (1'081

cedels), Capricorns (191 cedels), CARATSCH, Cristiaun (5'981 cedels), CASUTT, Umbriva (1'165 cedels), Catech. Müst. 1904 (2'940 cedels), Chatscha 2019 (591 cedels), CHÖNZ, Chastlauna 2017 (198 cedels), CHÖNZ, Scuvierta 2018 (240 cedels), DEPLAZES, Riva (223 cedels), DEPLAZES, Umbrivas (451 cedels), FONTANA, Alas (727 cedels), GANZONI, Vent (272 cedels), Ischi 36 (120 cedels), Ischi 47 (103 cedels), Ischi 52 (172 cedels), Ischi 75 (106 cedels), KLAINGUTI, Lum (320 cedels), Ladinia 44 (358 cedels), MAISSEN, Canistrer (239 cedels), MAISSEN, Dolapipas (168 cedels), MAISSEN, Paun (133 cedels), MAISSEN, Tarscher (193 cedels), MAISSEN, Vischler (157 cedels), MUOTH, Ovras (2'161 cedels), Pall. DR. (191 cedels), Pelegrin (276 cedels), PUORGER, Baltramieus (3'258 cedels), RASCHÈR, Crescher (992 cedels), RASCHÈR, Ova (352 cedels), SACCHI, Bulius (668 cedels), SIEVI, Trianghel (1'611 cedels), TAMBORNINO, Scutinem (4'268 cedels), TUOR, Cavegl (427 cedels), VINCENZ, Multè (202 cedels), ZRPh. 4 (183 cedels), excerpts occasiunals or da differentas periodicas (LQ, Gas. Rom., Cal. Glogn, Cal. Rom. etc. 26'818 cedels). Il dumber total d'excerpts electronics importa da nov 385'643 endataziuns

2.1.2. Register dals chavazzins e renviaments

L'assistenta da redacziun Alexa Arquisch ha impundì 36 uras per actualisar il register ch'è creschì quest onn per 3'933 sin 200'739 endataziuns.

2.2. Biblioteca

2.2.1. Biblioteca electronica

Il catalog electronic da nossa biblioteca è creschì quest onn per 4'421 endataziuns, da 56'422 sin 60'843, quel da las scursanidas da litteratura per 34 titels, da 4'078 sin 4'112, e quel da las materias per 3'638 endataziuns, da 34'128 sin 37'766.

2.2.2. Liar cudeschs

Chalenders, periodicas e collecziuns vegnan liads regularmain. Mintg'onni fai era da basegn da reliar e reparar cudeschs che nus duvrain fitg savens e che crodan or da las cuvertas.

2.2.3. Regals a la biblioteca

Guarda alinea 5.5.1.

2.3. Fototeca

Nus avain cuntinuà la reinventarisaziun da nossas collecziuns tenor il standard d'archiv ISAD-G. Uschia essan nus ans occupads da las collecziuns Zeller, Curschellas e Kettmaker ed avain registrà las fotografias da Paul Scheuermeier e Christian Lorez en atgnas collecziuns. Actualmain cuntogna la fototeca 31'825 endataziuns. Ultra da quai avain nus activà la nova Fototeca online sin nossa pagina d'internet. Da nov èn las miniaturas passa duas giadas pli grondas e la tschertga vegn sustegnida d'in sistem da chavazzins amplifitgabel. Quai lubescha ina tschertga bler pli effizienta e survesaivla.

2.4. Dicziunari ed EED

2.4.1. Apparats ed infrastruttura tecnica

En il fratemp ha nossa infrastruttura electronica cuntanschì ina qualitad ed ina stabilitad che na pretenda strusch pli intervenziuns da nossa vart.

2.4.2. Programmaziun e support

Per meglieraments punctuals da noss programs sviluppads da la fatschenta edp-services ag a Kriens avain nus fatg in abunament da support tar quella fatschenta.

3. Forzas auxiliaras, praticanta, praticants

Leo Tuor ha lavurà tar nus cun in pensum da 40%. El ha tschertgà en las retschas Cal. Gi, Cal. Rom., Cal. Surm., Cronica rom. e Sulom artitgels relevants per la lavur da redacziun e surdà quels per excerpar. Ultra da quai ha el nudà en Cal. Rom. 1946 (Il Pieder sturnichel), en Cal. Rom. 2000–2002 (Mumma Curascha), en Pelegrin 1901–1902 (In marter dil sigil della confessiun), en Cal. Surm. 1971 (Rapport sur dalla battaglia sper Vicenza), en Fögl 1903, 15–18 (Descripziun della colera a Paris avant circa 100 ans), en Fögl 1938, 75–80, 82 (L'incumbenza da la Svizra zieva la cadutta da l'Austria) ed en GAUDENZ, Algard. la concordanza da las paginas cun ils originals tudestgs e plinavant en Cal. Rom. 1952 (Sur Constantin), en Cal. Rom. 1953 (Ina miseria sularada) ed en Cal. Rom. 1954 (La flur de Quebec) la concordanza cun ils originals franzos.

Angelica Blumenthal ha lavurà tar nus l'entir onn cun in pensum cumplain. Ella ha excerptà al computer ils cudeschs CANDRIAN, Aritm., MUOTH, Ovras 6 (Register da materias) e numerus artitgels or da differentas periodicas. Plinavant ha ella deponì en la cartoteca maistra cartas da chavazzins e renviaments ed excerpts occasionals. Ultra da quai ha ella nudà en CAMATHIAS, Burascas la concordanza da las paginas cun l'original tudestg ed en KLAINGUTI, Sulvèr la concordanza da las paginas cun la translaziun tudestga da l'ovra. Ella ha era preparà stgatlas per la redacziun. Guarda er alineas 1.4.1., 4.1.3. e 4.2.

Ralf Beer ha lavurà tar nus cun in pensum da 30%. El ha deponì en la cartoteca maistra cartas da chavazzins e renviaments, excerpts occasionals e per part ils excerpts dals cudeschs ARQUINT, A spass, CADRUVI, Verdads, CANDRIAN, Aritm., Capricorns, CARATSCH, Cristiaun, Catech. Müst. 1904, CHÖNZ, Chastlauna 2017, FONTANA, Alas, RASCHÈR, Crescher e SACCHI, Bulius. Plinavant ha el excerptà al computer ils cudeschs Catech. Müst. 1904, Chatscha 2019, CHÖNZ, Chastlauna 2017, CHÖNZ, Scuvierta 2018, Ischi 47, Ischi 52, MAISSEN, Canistrer, MAISSEN, Dolapipas, MAISSEN, Paun, MAISSEN, Tarscher, MAISSEN, Vischler, SACCHI, Bulius e VINCENZ, Multè. Ultra da quai ha el fatg lavurs dad optimaziun per il DRG-online e preparà stgatlas per la redacziun. Guarda er alineas 1.4.1, 1.5.1. ed 1.5.2.

Flurin Monn ha lavurà tar nus cun in pensum da 25%. El ha deponì en la cartoteca maistra cartas da chavazzins e renviaments, excerpts occasionals e per part ils excerpts dals cudeschs BIERT, Odur, CANDINAS, Hist., CANDINAS, Olma, CANDRIAN, Aritm., CAPAUL, Alps, Capricorns, CARATSCH, Cristiaun, CASUTT, Umbriva, CHÖNZ, Chastlauna 2017, CHÖNZ, Scuvierta, DEPLAZES, Riva, FONTANA,

Alas, GANZONI, Vent, HENDRY, Columnas, KLAINGUTI, Lum, KLAINGUTI, Raschladüras, MAISSEN, Canistrer, MAISSEN, Dolapipas, MAISSEN, Paun, MAISSEN, Tarscher, MAISSEN, Vischler, PLOUDA, Verd, PUORGER, Baltramieus, SACCHI, Bulius, TAMBORNINO, Scutinem, TUOR, Cavegl, UFFER, Valverda, VINCENZ, Multè e WENZIN, Leg. Plinavant ha el excerptà al computer ils cudeschs CADRUVI, Verdads, CANDINAS, Olma e DEPLAZES, Riva. Ultra da quai ha el scannà negativs da la collecziun Casa purila.

4. Publicaziuns (senza DRG), servetschs

4.1. Annalas 134 (2021)

4.1.1. Impaginaziun

Brida Sac ha impaginà las 276 paginas, impundend per quai 149 uras.

4.1.2. Spediziun ed administraziun

Las Annalas 134 avain nus tramess a las abunentas ed als abunents la fin d'october. La spediziun e la controlla dals pajaments han fatg nossas assistentas da redacziun.

4.1.3. Bibliografia

Juliana Tschuor ha cumpilà la bibliografia rumantscha per las Annalas 134 (2021) cun sustegn dad Angelica Blumenthal.

4.1.4. Sustegns

La partiziun Promoziun da la cultura dal Grischun ha sustegnì l'ediziun da las Annalas 134 cun ina contribuziun dad 8'000.– francs, la Lia Rumantscha ha contribuì in import da 7'000.– francs e l'Academia svizra da scienzas umanas e socialas (ASSUS) in import da 10'000.– francs. A tuttas trais donaturas engraziain nus grondamain per lur impurtantas contribuziuns per pudair publitgar las Annalas.

4.2. Bibliografia Vox Romanica

Juliana Tschuor ha cumpilà la bibliografia rumantscha per la Vox Romanica 80 (2021) cun sustegn dad Angelica Blumenthal.

4.3. Cumissiun da nomenclatura

Carli Tomaschett, Annetta Janka-Zini e Michele Luigi Badilatti èn commembers da la Cumissiun da nomenclatura dal chantun Grischun. Els èn stads occupads 84 uras cun lavurs da controlla vi da glistas da nums locals. Plinavant èn tuts trais sa participads a la seduta da la cumissiun (president: Armin Oswald) dals 22 da settember 2021 a Poschiavo.

4.4. Curatorium Vox Romanica

L'Institut dal DRG è ex officio commember da questa instituziun. Sco cassier ha Carli Tomaschett impundì 44 uras per lavurs administrativas, contabilitad e pajaments.

5. Relaziuns publicas

5.1. Visitas

Pervi dal virus corona han plitost poucas personas visità noss institut per prender invista da sia ritga documentaziun e da nossa lavur.

Ils 5 da fanadur ha Silvana Derungs retschet en noss institut quatter personas da Losanna che frequentan il curs da rumantsch grischun da la Lia Rumantscha, accompagnadas da lur magistra Andrea Sandova, e preschentà ad ellas noss institut e nossa lavur.

Ils 19 d'avust ha Carli Tomaschett preschentà noss institut e nossa lavur a dunna dr. Marie Dorothee Vossen da Düsseldorf ed a Giuanna e Daniel Coray da Ruschein.

Ils 11 da november ha la scolara Nora Veraguth, la figlia da noss documentalist Manfred Veraguth, accompagnà ses bab a la lavur e passentà il di da lavur cun el, quai en il rom dal «Di naziunal dal futur».

Ils 19 da november ha Silvana Derungs retschet en noss institut 20 scolaras e scolars da las classas da rumantsch (5avla e 6avla classa) da l'Academia Engiadina a Samedan cun lur magistras Annalea Stuppan e Victoria Mosca.

Ils 9 da december han 6 magistras e magisters da la Scola chantunala grischuna che fan in curs da rumantsch sursilvan visità noss institut cun lur magister, noss praticant Ralf Beer. Carli Tomaschett ha preschentà noss institut e nossa lavur.

5.2. Infurmaziuns

Nus avain dà infurmaziuns a bucca ed en scrit ad 80 personas, impundend per quai 48 uras.

5.3. Congress, colloquis, occurrenz

Dals 5 fin ils 7 da november han gì lieu a Domat ils 30avel Dis da litteratura. Nossa redactura Silvana Derungs è sa participada a la discussiun, moderada da Claudio Spescha, davart la litteratura rumantscha dad oz e damaun cun il titel «Nua via, litteratura rumantscha?», quai ensemen cun Flurina Badel e Rico Valär. Als Dis da litteratura è era noss redactur Michele Luigi Badilatti stà preschent per part.

Ils 18 e 19 da november èn noss redactur Michele Luigi Badilatti e nossa praticanta Angelica Blumenthal sa participads al workshop per doctorandas e doctorands a l'Universitad da Friburg cun il titel «Digitale Korpuslinguistik der Schweizer Landessprachen».

5.4. Medias (radio, gasettas, periodicas, internet)

5.4.1. Preschentaziun da l'Institut dal DRG

En il supplement «Bilden und forschen», agiuntà a las gasettas «Südostschweiz» e «Bündner Tagblatt» dals 18 da mars 2021 respectivamain dals 21 d'october 2021, è l'Institut dal DRG vegnì preschentà curtamain mintgamai sin las paginas 18 e 25.

5.4.2. Publicaziuns sin la pagina d'internet Latabla

Sin la pagina d'internet latabla.ch avain nus publictà ils suandants texts da Silvana Derungs: <5 bramas e lur buna cumpagnia> (20 da schaner); <5 dretgs/duairs da dunnas> (17 da favrer); <5 giadas pur'amur> (17 da mars); <5 aualets> (21 d'avrigl); <5 giadas in chau ed ina cua> (19 da matg); <5 bels pajais> (16 da zercladur); <5 giadas sport tranter las lingias> (21 da fanadur); <5 bels nums dad umens> (18 d'avust); <5 patatis en paletscha> (21 da settember); <5 giadas sco chaun e giat> (4 da november); <5 giadas quatter paraids> (15 da december).

5.4.3. Purtret da Michele Luigi Badilatti en il <Perspektiven-Heft>

En il <Perspektiven-Heft Sprachwissenschaft, Literaturwissenschaft, Angewandte Linguistik>, edì dal <Schweizerisches Dienstleistungszentrum Berufsbildung | Berufs-, Studien- und Laufbahnberatung (SDBB)> a Berna, è vegnì publictà in purtret da noss redactor Michele Luigi Badilatti cun il titel <Ein Zeitreisender sein>. En il purtret vegnan preschentadas la motivaziun per il studi da romanistica e las perspectivas professiunalas.

5.4.4. Preschentaziun dals fascichels

Jano Felice Pajarola ha preschentà il fascichel dubel 195/196 en SO. e BT. 2021, 231, mintgamai sin la pagina 8.1–5, cun il titel <Von Zäpfchenziegen und Tinznerhexen> ed Uorschla Natalia Caprez Brülhart en LQ. 2021, 217, 13.1–5 cun il titel <'Eir tü, ün di del mirto curuneda / Sco 'legra spusa gettast al uter'>.

5.4.5. Emissiun <Marella> – <Datti or bain?>

En l'emissiun da radio <Marella> da Radiotelevisiun Svizra Rumantscha (RTR) dals 10 d'october cun il titel <Datti or bain?>, in'emissiun davart ils tartuffels, han nossa redactura Silvana Derungs e noss documentalist Andri Casanova dà scleriment davart fatgs istorics e locuziuns rumantschas en connex cun il tartuffel ed ils differents nums rumantschs da quella vivonda, plinavant davart l'origin dals differents nums rumantschs per il tartuffel.

5.4.6. Contribuziun <La litteratura rumantscha è viscla> en l'emissiun <Actualitad>

En l'emissiun da radio <Actualitad> da Radiotelevisiun Svizra Rumantscha (RTR) dals 14 d'october ha nossa redactura Silvana Derungs respundì a dumondas davart l'impurtanza ed il svilup da la litteratura rumantscha en ina contribuziun cun il titel <La litteratura rumantscha è viscla>.

5.4.7. Emissiun <Marella> – <Ensolver – il past il pli impurtant dal di?>

En l'emissiun da radio <Marella> da Radiotelevisiun Svizra Rumantscha (RTR) dals 28 da november cun il titel <Ensolver – il past il pli impurtant dal di?> ha nossa redactura Silvana Derungs dà scleriment davart l'origin da las differentas expressiuns rumantschas per l'emprim past dal di.

5.4.8. Medias socialas

Dapi il 2012 ha l'Institut dal DRG ina pagina da fans sin Facebook ed il 2019 è vegnì vitiers il chanal dad Instagram. En successiun libra preschenta il DRG sin questas plattafurmas maletgs da plets e texts or dal material dal DRG e fotografias cun curts commentaris u avis ad arranschaments e publicaziuns. Entant che Ursin Lutz administrava al cumenzament il conto da Facebook ed Annetta Janka-Zini quel dad Instagram, fa quai ussa per gronda part Silvana Derungs sco responsabla per la lavur publica en l'Institut dal DRG. Enfin la fin da l'onn aveva il DRG 807 fans sin Facebook e 238 abunents dad Instagram.

5.4.9. Contribuziun en LQ. <Lumnezia, vallada dalla glisch?>

En ina contribuziun en LQ. 2021, 249, 7.1–5 cun il titel <Lumnezia, vallada dalla glisch?> ha nossa redactura Silvana Derungs explitgà en in'intervista l'origin dal num Lumnezia.

5.5. Regals

5.5.1. Regals a la biblioteca

Mintg'onn ans vegnan regalads cudeschs, brochuras, artitgels (separats) euv. Quest material integrain nus sa chapescha en nossa biblioteca, sch'i na sa tracta betg da dublettas e tripletas. Quellas dain nus vinavant a studentas e students u ad autras persunas interessadas u las barattain per titels che ans mancan. Quest onn avain nus retschet var 90 exemplars. Ils meds d'instrucziun rumantschs metta l'Uffizi per la scola populara ed il sport a disposiziun a noss institut. Ina donaziun da cudeschs pli gronda ha fatg Michele Luigi Badilatti.

5.5.2. Regals a l'archiv da la Societad Retorumantscha

Regula Schorta, ina biadia da l'anteriur chauredatur dal DRG Andrea Schorta, ans ha regalà differents documents da ses tat, tranter auter albums cun fotografias, cudeschs ed objects d'onuraziun. Quest material zunt prezius per l'institut survegn plaz en l'archiv da la Societad Retorumantscha. Ils cudeschs vegnan integrads en la biblioteca da l'institut.

5.6. Referats, publicaziuns

Michele Luigi Badilatti:

- *Von Lumbrein über Paris nach Mauritius: Gion Casper Collenbergs <Viadi en l'Isola de Fronscha> (1765/66). Kritische Edition, deutsche Übersetzung und sprachwissenschaftliche Analyse.* Zuoz (GR) 2021. Manuscrit da la dissertaziun inoltrada a la Facultad filosofica da l'Universitad da Friburg.
- *Ina brev rumantscha dal 1579.* – En: *Annalas* 134 (2021), 27–31.

Silvana Derungs:

- *Plitost <culazchun cun flöder> u <püschain d'avaina>? Heinrich Schmid declera noss cunfins idiomatics.* – En: *LQ*, 2021, 5, 2.2–5.
- *<Quei ei il dètg chinstler!>: von Künstlern, Denkmälern und Steinen.* – En: *Bulletin ASSUS* 1/2021, 56–57.

- *Tge vita bestiala!* Referat a chaschun dal festival Bestial. LitteraturA Nairs ils 16 d'october a Scuol.

Manfred Veraguth:

- *«Malidis ed engurgnius»? Zatgei davart il tais.* – En: Cal. Gi 2022, 208–219.

6. Instanzas

6.1. Academia svizra da ciencias umanas e socialas (ASSUS)

Per l'onn 2021 ha la Cumissiun per ils vocabularis naziunals da l'ASSUS concedì al project da perscrutaziun «Dicziunari Rumantsch Grischun» l'entira summa dumandada dad 1'138'931.– francs (brev dal 1. d'october 2020). Nus essan fitg engraziavels a l'ASSUS ed a la Cumissiun per ils vocabularis naziunals per lur bainvulientscha e lur grond sustegn.

Plinavant ha la cumissiun concedì la summa da 70'444.– francs per licenzas e per ils custs da manaschi regulars chaschunads da l'elavuraziun electronica da datas (EED) en l'Institut dal DRG sco era per ils custs da hosting dal DRG-online (brev dal 1. d'october 2020). Quests custs resultan onn per onn suenter avair terminà il project «Digitales Wörtermuseum» (2010–2014) respectivamain il project «Retrodigitalisaziun e publicaziun online dal Dicziunari Rumantsch Grischun (DRG)» (2015–2018). Nus engraziain zunt fitg a la Cumissiun per ils vocabularis naziunals per quest import dad immensa impurtanza per pudair lavurar en l'Institut dal DRG cun in'infrastructura tecnica professionala che funcziuna senza incaps e segirescha la lavur da perscrutaziun sin basa tecnica era per il futur. Plinavant garantescha quest import l'access permanent al DRG-online.

La cumissiun ha era concedì la summa da 3'000.– francs per praticums en l'Institut dal DRG (brev dal 1. d'october 2020). Quels praticums gidan a far la punt per la recrutaziun da forzas scientificas per noss institut. In cordial engraziament era per quest import.

Ultra da quai ha la cumissiun concedì la summa da 135'148.– francs per finanziair plazzas per forzas giuvnas en la redacziun dal DRG per l'onn 2021 (brev dal 1. d'october 2020). Questas plazzas ans pussibiliteschan da promover forzas giuvnas en vista a la squadra da redacziun dal futur. In grond engraziament per quest import da gronda impurtanza per il futur dal DRG. Guarda er alinea 3.

Dunna Noemi Daugaard dal secretariat da la Cumissiun per ils vocabularis naziunals ha bandunà l'ASSUS la fin da settember per enchaminar ina nova via professionala. Nus engraziain ad ella per sia gronda bainvulientscha e ses grond sustegn a favur da noss institut durant ses temp d'uffizi (1. d'avust 2020 fin ils 30 da settember 2021). Ses successur è Christian Weibel. El ha cumenzà sia nova funcziun il 1. d'october 2021.

6.2. Chantun Grischun

Sco gia ils onns 2011–2020 ha il chantun Grischun dà a la Societad Retorumantscha ina contribuziun annuala da 125'000.– francs. Nus engraziain al chantun Grischun per sia bainvulientscha, ses grond sustegn e sia contribuziun annuala da gronda impurtanza per il funcziunament da noss institut.

6.3. Cumissiun filologica dal DRG

La Cumissiun filologica ha fatg sia 143avla sesida sonda, ils 25 da settember 2021, en las localitads dal DRG. La redacziun engrazia per la lavur che la cumissiun, furmada da prof. dr. Matthias Grünert (president), prof. dr. Georges Darms, dr. Hans-Peter Ehrlholzer, Marianna Blöchlinger-Spescha, dr. Felix Giger e Kuno Widmer, ha prestà era quest onn.

Dr. Hans-Peter Ehrlholzer, correctur dals manuscrits dal DRG dapi il favrer 1966 fin oz e commember da la Cumissiun filologica dapi l'onn 2000, è sa retratg sco correctur e commember da la cumissiun a chaschun da la seduta dals 25 da settember 2021. La redacziun engrazia a dr. Hans-Peter Ehrlholzer per sia nunstanclentaivla e preziosa lavur durant plirs decennis.

Prof. dr. Georges Darms ha demissiunà sco commember da la Cumissiun filologica per la fin da l'onn 2021. El è stà commember da quella ils onns 1994–2021 ed ha presidià la cumissiun ils onns 1999–2016 (abdicaziun en la seduta dals 13 da favrer 2016). Prof. dr. Georges Darms è dentant pront da curreger vinavant ils manuscrits dal DRG, sustegna pia vinavant la redacziun dal DRG en il status da correctur. La redacziun engrazia a prof. dr. Georges Darms per ses sustegn e sia gronda lavur sco commember da la Cumissiun filologica durant blers onns e sa legra ch'el sustegna vinavant nosa lavur sco correctur.

Cuira, ils 31 da december 2021

Institut dal DRG

Carli Tomaschett, Ursin Lutz, Silvana Derungs, Annetta Janka-Zini, Michele Luigi Badilatti, Andri Casanova, Manfred Veraguth, Juliana Tschuor, Alexa Arquisch, Brida Sac